

BEZOBRTLÍ ŽIVOČICHOVÉ

Živá a neživá příroda III.

2. přednáška

ŘÍŠE ŽIVOČICHOVÉ

Kmen: HOUBOVCI
ŽAHAVCI
PLOŠTĚNCI
PÁSNICE
MĚKKÝŠI
KROUŽKOVCI
ČLENOVCI
OSTNOKOŽCI
STRUNATCI

HOUBOVCI (PORIFERA)

- Živočichové převážně mořští, žijící přisedle
- Živí se drobnými organismy, které filtrují z vody
- Tělo vyztužují jehličky z uhličitanu vápenatého, oxidu křemičitého nebo rohovitě hmoty – sponginu (mycí houby)
- Rozmnožují se dělením, pučením nebo pohlavně
- Gemule – shluky buněk obalené jehličkami schopné přežít nepříznivé podmínky

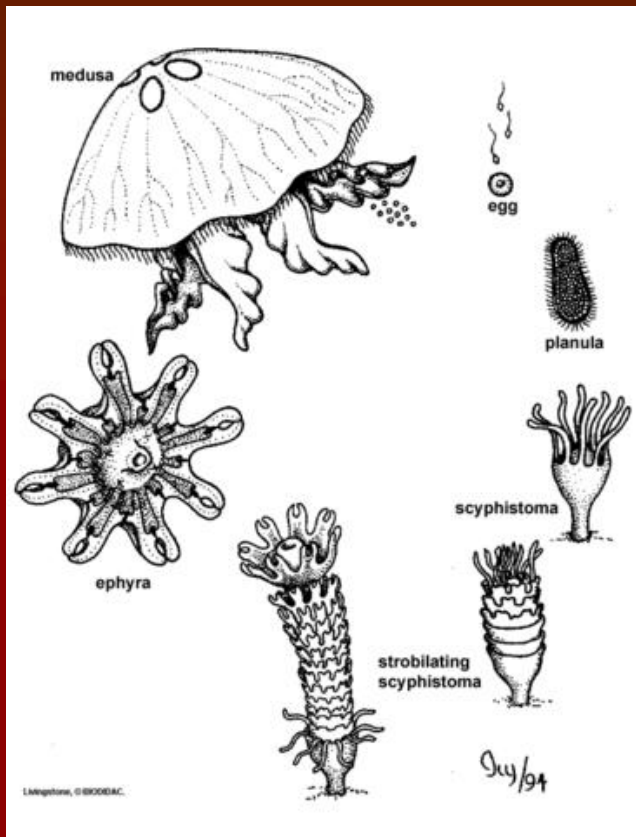

GEMULE

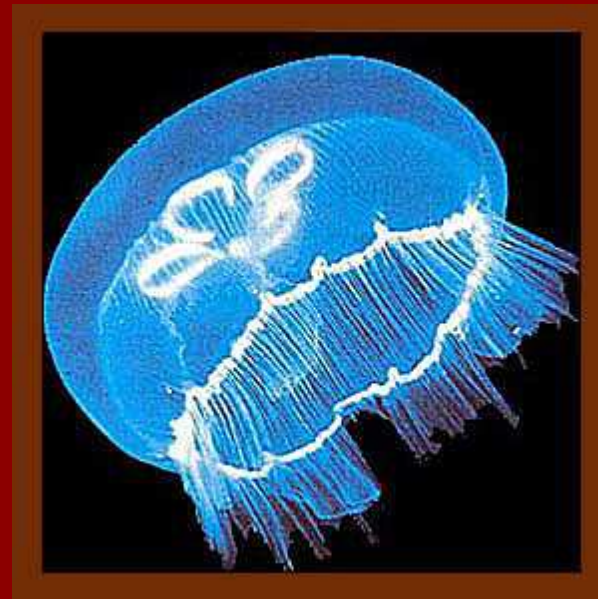
ŽAHAVCI (CNIDARIA)

- Vodní, převážně mořské organismy.
- Mají žahavé buňky s jedem – aktivní lov a obrana vůči predátorům
- Nervová soustava rozptýlená, statokinetické a světločivné orgány
- Trávicí dutina – **láčka** – rozvod živin a jejich trávení
- Rozmnožování pohlavně (přes larvu) i nepohlavně **pučením** (strobilací)
- Během vývoje střídání stádií **polypa a medúzy** (stádium medúzy může scházet)

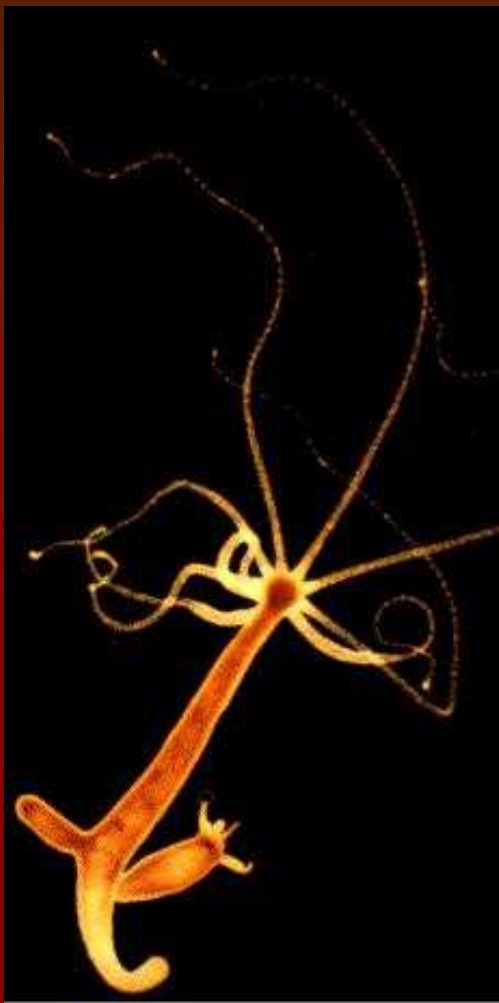
Třída MEDÚZOVCI

Pravidelné střídání stádií polyp a **medúza** (stádium medúzy trvá déle).

Třída POLYPOVCI

Nezmaři

- Velikost maximálně 2 cm, převládá přisedlé stádium, žijí i ve sladkých vodách.
- Úplně u nich chybí

Trubýši – pouze mořští, vlákna často až několik metrů dlouhá, některé druhy s velmi silným jedem.

Medúzka
sladkovodní

Třída KORÁLNATCI

Žijí v teplých mořích.
Chybí stádium medúzy.

Někteří si vytváří schránky
nejčastěji z uhličitanu
vápenatého – **horotvorná
činnost.**

Žijí solitérně (sasanky)
nebo vytváří kolonie
(kolonie)

MĚKKÝŠI (MOLLUSCA)

- Mají měkké nečláňkované tělo, které se skládá z hlavy, nohy a útrobního vaku.
- Plášť vylučuje vápenatou schránku (ulitu nebo lasturu)
- U některých může být schránka výrazně redukována (sépie – sépiová kost) nebo úplně chybět (plzák)
- Dýchají žábrami (vodní) nebo plícemi

Třída PLŽI

- Nejpočetnější třídou z měkkýšů (žijí na souši i ve vodě)
- Charakteristická je pro ně **stočená ulita**
- Na hlavě jsou **smyslová ústrojí, svalnatá noha** vylučuje sliz usnadňující pohyb
- Často jsou **hermafrodité** (přítomnost samčích i samičích pohlavních žláz na jednom jedinci)
- **Mořští plži mají vývoj nepřímý přes larvu – veliger**
- **Sladkovodní a suchozemští mají vývoj přímý**
- Živí se **rostlinnou i živočišnou** potravou (někteří i dravě)
- Součástí ústního ústrojí – **jazyková páska radula** (**strouhání potravy**)

Suchozemští plži

Slimák
popelavý

Hlemýžď zahradní

Suchomilk

a

Plzák lesní

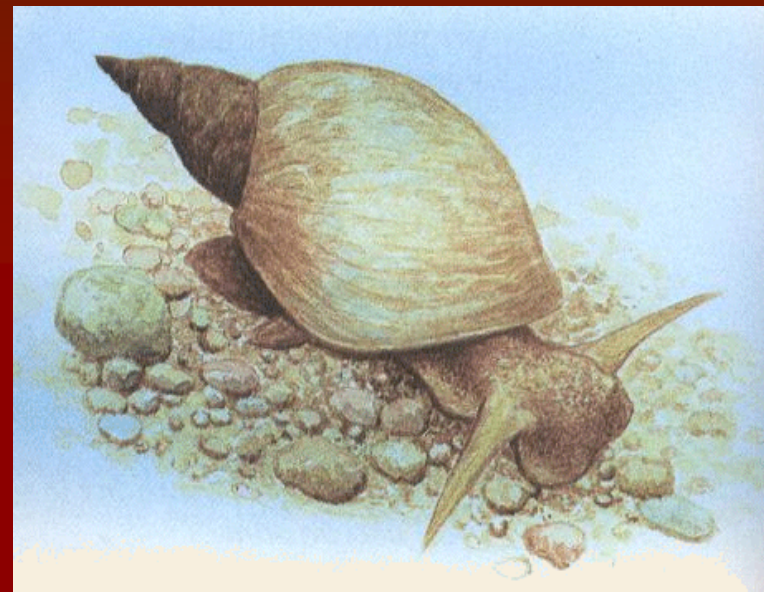

Páskovka keřová

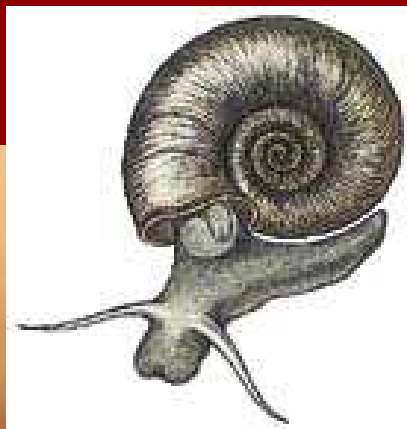
Sladkovodní plži

Bahenka živorodá

Plovatka bahenní

Okružák ploský

Mořští plži

Ušeň mořská

Ostranka jaderská

Homolice mramorovaná

Zavinutec tygrovan

Tritonka římská

Třída MLŽI

- Mají dvouchlopňovou schránku ze dvou lastur (v hřbetní části spojené vazem, někdy i zámkem, uzavírání řídí živočich pomocí svalů)
- **Chybí hlava včetně raduly**
- Mají dva otvory – přijímacím nasávají vodu, ze které filtrují mikroskopickou potravu a kyslík, druhým – vyvrhovacím otvorem pak odchází voda s odpadními látky ve z těla
- Většina jsou gonochoristé – odděleného pohlaví
- **Vývoj je nepřímý přes larvu**

Sladkovodní mlži

Škeble rybničná

Velevrub malířský

Perlorodka říční

Mořští mlži

Hřebenatka

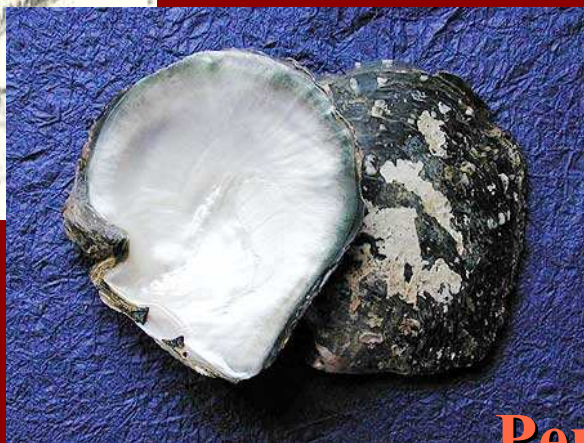

Srdcovka

Slávka jedlá

Ústřice jedlá

Perlotvorka mořská

Třída HLAVONOŽCI

- Vývojově nejpokročilejší skupina měkkýšů
- Dobře vyvinutý nervový systém – hlavně hlavová zauzlina - mozek
- Dobrý zrak – komorové oči
- Tělo tvoří útrobní vak, hlava a 8 – 10 chapadel
- Plavou vlněním ploutevního lemu nebo vlněním chapadel (v nebezpečí vypuzováním vody z nálevky mohou zrychlit svůj únik a znesnadnit vypouštěním barviva z inkoustové žlázy)
- U většiny vymizela schránka
- Loví pomocí chapadel s přísavkami - draví
- Kolem ústního otvoru je rohovitá vrstva připomínající zobák, slinné žlázy přeměněné na jedové
- Gonochoristé, vývoj přímý, pečují o potomstvo

Sépie

Chobotnice pobřežní

Krakatice

Oliheň

KROUŽKOVCI - ANNELIDA

- Živočichové červovitého tvaru
- Článkované tělo je kryto kutikulou
- U nás třída **máloštětinatci**
  - dýchají celým povrchem těla
  - hermafrodité (při rozmn. e důležitý opasek)
  - napomáhají rozkladu organických látek v půdě

Nitěnky

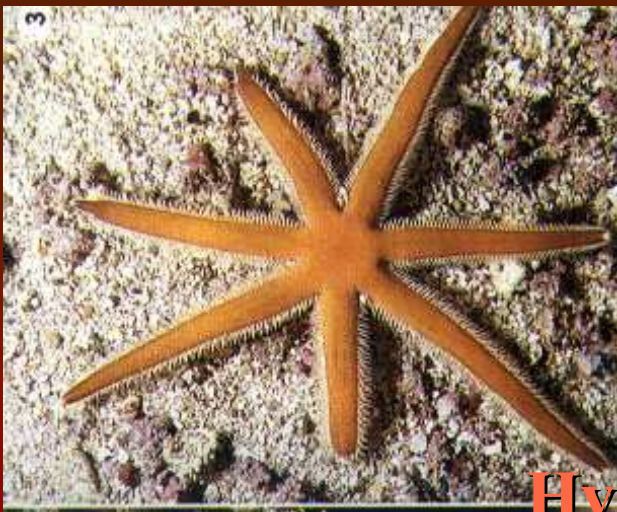
Žížala obecná

ČLENOVCI - ANTHROPODA

- **Podkmen: TROJLALOČNATCI**
(vyhynulí trilobiti)
- **Podkmen: KLEPÍTKATCI**
(Pavoukovci: pavouci, sekáči, štíři, roztoči)
- **Podkmen: KORÝŠI**
(Perloočky, buchanky, rakovci – raci, krabi, ...)
- **Podkmen: VZDUŠNICOVCI**
(Stonožky, mnohonožky, hmyz)
Zástupcům tohoto kmene budou věnovány další dvě přednášky)

OSTNOKOŽCI - ECHINODERMATA

- Mořští živočichové s vnější vápenatou schránkou
- Uvnitř těla systém cév naplněných mořskou vodou – změnou tlaku v jednotlivých cévách a panožkách se živočich pohybuje – **ambulakrální soustava**
- Většinou jsou to **gonochoristé**, mají **larvy**
- Živí se **dravě** nebo **mikroorganismy**

Hvězdice

Sumýši

Ježovky

